

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΠΤΕΣ ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90 ΛΕΠΤΑ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑ (10) ΣΕΛΙΔΕΣ

Όνοματεπώνυμο μαθητή/μαθήτριας: _____

Σχολείο: _____

Βαθμός: _____

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Να συμπληρώσετε το ονοματεπώνυμο και το σχολείο σας.
2. Να απαντήσετε σε **ΟΛΑ** τα θέματα πάνω στο γραπτό.
3. Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης.
4. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΚΕΙΜΕΝΟ 2: «Άχιλλεύς»

Ὡς δὲ ἐγέννησε Θέτις ἐκ Πηλέως βρέφος, ἀθάνατον θέλουσα ποιῆσαι τοῦτο, κρύφα Πηλέως εἰς τὸ πῦρ ἐγκρύπτουσα, ἐν νυκτὶ ἔφθειρεν ἐκεῖνο ὃ ἦν αὐτῷ θνητὸν πατρῶον, ἐν ἡμέρᾳ δὲ ἔχριεν ἀμβροσίᾳ. Πηλεὺς δὲ, ὅτε εἶδε τὸν παῖδα σπαίροντα ἐπὶ τοῦ πυρός, ἐβόησε. Θέτις, ἐπειδὴ ἐκωλύθη τὴν προαίρεσιν τελειῶσαι, νήπιον τὸν παῖδα ἀπέλιπε πρὸς Νηρηίδας καὶ ὤχετο. Κομίζει δὲ τὸν παῖδα πρὸς Χείρωνα Πηλεὺς. Ὁ δὲ ἔλαβεν αὐτὸν καὶ ἔτρεφε σπλάγχνοις λεόντων καὶ συῶν ἀγρίων καὶ ἄρκτων μυελοῖς, καὶ ὠνόμασεν Ἀχιλλέα (πρότερον δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ Λιγύρων) ὅτι τὰ χεῖλη μαστοῖς οὐ προσήνεγκε. Ὡς δὲ ἐγένετο ἑνναετῆς Ἀχιλλεύς, Κάλχας ἔλεγεν ὅτι οὐ δύναται Τροία χωρὶς αὐτοῦ αἰρεθῆναι. Θέτις προεγίνωσκεν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐν στρατείᾳ ἀποθανεῖν. Διὸ ἔκρυπεν αὐτὸν ἐσθῆτι γυναικείᾳ ὡς παρθένον καὶ Λυκομήδει παρέθετο. Κάκεῖ τρεφόμενος τῇ Λυκομήδους θυγατρὶ Δηιδαμείᾳ μίγνυται, καὶ γίνεται παῖς Πύρρος αὐτῷ, ὃ ἔπειτα κληθεῖς Νεοπτόλεμος. Ὅμως Ἀχιλλεύς ἐμηνύθη, καὶ Ὀδυσσεὺς ἐζήτηι αὐτὸν παρὰ Λυκομήδει. Τότε δὲ Ὀδυσσεὺς σάλπιγγι ἐχρήσατο καὶ εὔρε Ἀχιλλέα. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον Ἀχιλλεύς εἰς Τροίαν ἦλθε.

Ἀπολλοδώρου *Βιβλιοθήκη* Γ' 13.6 καὶ 8 (Διασκευή: Γ. Ξενής)

A.2. Να γράψετε αν είναι **ορθή** ή **λανθασμένη** καθεμιά από τις ακόλουθες προτάσεις, σύμφωνα με το Κείμενο 2.

(α) Ὅταν ἡ Θέτιδα γέννησε τὸν Ἀχιλλέα, ὁ πατέρας τοῦ ἠθέλε νὰ τὸν κάνει ἀθάνατο.	
(β) Ἡ Θέτιδα, ὅταν ὁ Πηλέας ἀνακάλυψε καὶ ματαίωσε τὸ σχέδιό της, φώναξε τὶς Νηρηίδες, τὶς ἀδελφές της, νὰ τὴν βοηθήσουν.	
(γ) Τὸ ἀρχικό ὄνομα τοῦ Ἀχιλλέα ἦταν Λιγύρων.	
(δ) Ὁ μάντης Κάλχας ἔδωσε χρῆσμό ὅτι ὁ Ἀχιλλέας δὲν μπορεῖ νὰ κυριεύσει τὴν Τροία.	
(ε) Ἡ Θέτιδα γινώριζε ὅτι ὁ Ἀχιλλέας θὰ πεθάνει στὸν πόλεμο.	

(μονάδες 5)

A.3. Με βάση το Κείμενο 1, να γράψετε **έναν (1) λόγο** για τον οποίο ο Λυσίας πίστευε ότι μόνο οι Αθηναίοι άξιζε να έχουν την ηγεμονία όλης της Ελλάδας.

(μονάδες 5)

B. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

B.1. Να συμπληρώσετε τα γράμματα που λείπουν από τις λέξεις της ακόλουθης πρότασης, ώστε να είναι ορθογραφικά σωστές. Αν χρειάζεται, να τις τονίσετε.

Κύριος δὲ γεν__μενος τῶν πραγμάτων__ν Σόλων τὸν τε δῆμον ἠλευθέρωσ__.

Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων Πολιτεία, 5-11

(μονάδες 3)

B.2. Να εντοπίσετε το ορθογραφικό λάθος που υπάρχει στο ακόλουθο απόσπασμα και να το διορθώσετε.

[...] εἶλοντο κοινή διαλλακτὴν καὶ ἄρχωντα Σόλωνα.

Λανθασμένη λέξη	Διορθωμένη λέξη

(μονάδες 2)

Γ. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ**(ΜΟΝΑΔΕΣ 15)**

Γ.1. Να αντιστοιχίσετε τους αριθμούς των λέξεων της Στήλης Α΄ με τα γράμματα των ερμηνειών τους στη Στήλη Β΄. Μία φράση στη Στήλη Β΄ περισσεύει.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. προαιρετικός	α. αφαιρώ από κάποιον το αξίωμα ή τον βαθμό που κατέχει
2. αιρετικός	β. χωρίζω κάτι σε μέρη
3. αιρετός	γ. οικειοποιούμαι ξένη περιουσία, της οποίας μου έχει ανατεθεί η φύλαξη
4. καθαιρώ	δ. εκείνος που υποστηρίζει μια αίρεση
5. διαιρώ	ε. εκείνος που δεν είναι υποχρεωτικός
	στ. εκείνος που εκλέγεται ή που έχει εκλεγεί με ψηφοφορία

1 -	2 -	3 -	4 -	5 -
-----	-----	-----	-----	-----

(μονάδες 5)

Γ.2. Να συμπληρώσετε τα κενά των ακόλουθων προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο της λέξης που ταιριάζει.

1. Για να έχει ηλεκτρικό ρεύμα, αγόρασε μια

α. γενέτειρα β. γεννήτρια γ. γένεση

2. Ισχυρίζεται ότι κατάγεται από ένδοξο

α. γέννημα β. γονικό γ. γένος

3. Το κατάστημα λειτουργεί με ωράριο.

α. συνεχές β. προσεχές γ. περιεκτικό

4. Χρειάζεται μεγάλη, όταν οδηγείς σε παγωμένο δρόμο.

α. ανοχή β. συνοχή γ. προσοχή

5. Η γυναίκα του υπήρξε φιλόξενη και

α. προσποιητή β. περιποιητική γ. χειροποίητη

6. Το παλτό που βλέπεις δεν είναι καινούργιο αλλά βαμμένο και

α. μεταποιημένο β. απεριποίητο γ. ποιητικό

(μονάδες 6)

Γ.3. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά **δύο (2) απλές** και **δύο (2) σύνθετες λέξεις** από το ρ. *είμι*.

Ρήμα	Απλές λέξεις	Σύνθετες λέξεις
<i>είμι</i>	1.	1.
	2.	2.

(μονάδες 4)

Δ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 20)

Δ.1. Να επιλέξετε τον κανόνα τονισμού από τη Στήλη Β΄ που δικαιολογεί τον τόνο καθεμιάς από τις πιο κάτω λέξεις του Κειμένου 1 της Στήλης Α΄.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. τοῦτο	α. Η βραχύχρονη συλλαβή, όταν τονίζεται, παίρνει πάντοτε οξεία.
2. Ἑλλήνων	β. Η προπαραλήγουσα, όταν τονίζεται, παίρνει πάντοτε οξεία.
3. γνόντες	γ. Η μακρόχρονη παραλήγουσα, όταν τονίζεται, παίρνει πάντοτε περισπωμένη, όταν η λήγουσα είναι βραχύχρονη.
4. ἄκουσαν	δ. Η μακρόχρονη παραλήγουσα, όταν τονίζεται, παίρνει πάντοτε οξεία, όταν η λήγουσα είναι μακρόχρονη.

1 -	2 -	3 -	4 -
-----	-----	-----	-----

(μονάδες 4)

Δ.2. Να αντιστοιχίσετε τους τύπους του ρήματος **διεκινδύνευσαν** (Κείμενο 1) της Στήλης Α΄ με τον ορθό χρόνο της Στήλης Β΄.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. διεκινδύνευσαν	α. Ενεστώτας
2. διακινδυνεύουσιν	β. Μέλλοντας
3. διεκινδύνευσον	γ. Παρατατικός
4. διακινδυνεύουσιν	δ. Αόριστος

1 -	2 -	3 -	4 -
-----	-----	-----	-----

(μονάδες 4)

Δ.3. Να κυκλώσετε την ορθή απάντηση.

(α) Το α΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα του ρήματος **εἰμί** είναι:

(i) **ἐστί(ν)**

(ii) **ἐσμέν**

(iii) **ἐστέ**

(β) Το απαρέμφατο αορίστου του ρήματος **διώκω** είναι:

(i) **διώκειν**

(ii) **διώξειν**

(iii) **διῶξαι**

(μονάδες 2)

Δ.4. Να μεταφέρετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες λέξεις των πιο κάτω φράσεων του Κειμένου 1 στον αντίθετο αριθμό.

(α) [...] πολλά μὲν καλὰ καὶ θαυμαστὰ **οἱ πρόγονοι** τῶν ἐνθάδε κειμένων εἰργάσαντο

(β) [...] οἱ ἐξ ἐκείνων γεγονότες **τρόπαια** διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν κατέλιπον.

(γ) Μόνοι γὰρ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας **τῶν βαρβάρων διεκινδύνευσαν.**

(δ) [...] **ἔστειλε** πεντήκοντα μυριάδας **στρατιάν.**

(μονάδες 6)

Δ.5. Στην πιο κάτω φράση από το Κείμενο 1, να εντοπίσετε και να γράψετε:

- (α) το απαρέμφατο,
- (β) τον χρόνο του απαρεμφάτου.

Ἦγησάμενοι δ' ἐκεῖνοι, [...], ῥαδίως τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἄρξαι, [...]

Απαρέμφατο: _____

Χρόνος απαρεμφάτου: _____

(μονάδες 2)

Δ.6. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των έντονα μαυρισμένων όρων των πιο κάτω προτάσεων από το Κείμενο 1.

(α) [...] πολλὰ μὲν καλὰ καὶ θαυμαστὰ **οἱ πρόγονοι** τῶν ἐνθάδε κειμένων εἰργάσαντο, [...]

(β) [...] ἔστειλε πεντήκοντα μυριάδας **στρατιάν**. _____

(μονάδες 2)

ΜΕΡΟΣ II: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

Ευριπίδη *Ελένη*, Α΄ Επεισόδιο, στ. 437-444, 454-510, 535-541

ΜΕΝΕΛΑΟΣ Πέλοπα, που αγωνίστηκες στην Πίσσα

με τον Οινόμαο σ' αρματοδρομίες,

τότε, που 'χες καλέσει τους θεούς σε δείπνο,

να 'χανες τη ζωή σου, πριν ακόμα 440

γεννήσεις το γονιό μου, τον Ατρέα,

κι εκείνος πάλι από την Αερόπη

δυο γιους, τον Αγαμέμνονα κι εμένα

το Μενέλαο, ζευγάρι ξακουσμένο· [...]

Εγώ περιπλανιέμαι

τόσον καιρό στο κύμα ο δόλιος, όσο 455

χρειάστηκα την Τροία για να κουρσέψω·

κι ενώ ποθώ στον τόπο μου να φτάσω,

τη χάρη αυτή οι θεοί δε μου χαρίζουν.

Τριγύρισα τους έρμους της Λιβύης

τους αφιλόξενους γιαλούς και κάθε 460

φορά, που την πατρίδα μου ζυγώνω,

μακριά με ξανασπρώχνουν οι ανέμοι,

χωρίς μες στα πανιά μου να φουσκώσει ποτέ πρίμος αγέρας για τη Σπάρτη.	465
Και τώρα ναυαγός ο μαύρος, δίχως φίλους στη χώρα βγήκα εδώ. Συντρίμμια γίνηκε το καράβι μου στους βράχους. Μου ξέμεινε η καρένα μόνο κι έτσι πάνω της έχω ανέλπιστα γλιτώσει, με την Ελένη που 'φερα απ' την Τροία.	470
Ποιος είναι ο τόπος, ποιοι τον κατοικούνε; Δεν ξέρω· με τα ρούχα μου κουρέλια ντρεπόμεουν να ρωτήσω τους ανθρώπους. Ο ευτυχισμένος, όταν κακοπάθει, νιώθει πικρότερη τη δυστυχία,	475
παρ' όσο αυτός που από παλιά την ξέρει. Τώρα με τυραννά σκληρά η ανάγκη· ψωμί δεν έχω ή ρούχο, καθώς δείχνουν τ' απομεινάρια από το караβίσιο	480
πανί που' μαι ζωσμένος· τους χιτώνες, τα λαμπρά πέπλα η θάλασσα κατάπτε. Στα βάθη μιας σπηλιάς κρατάω κρυμμένη τη γυναίκα μου, αιτία στις συμφορές μου, κι όσοι απομείναν απ' τους σύντροφούς μου, τους έβαλα να τη φυλάγουν. Μόνος	485
γυρίζω ψάχνοντας για κείνους νά 'βρω κάτι να τους χορτάσω. Μόλις είδα το σπίτι αυτό με τους θριγκούς τριγύρω και τον ωραίο πυλώνα – αρχοντικό 'ναι – ζύγωσα· κάτι ελπίζω για τους ναύτες	490
να οικονομήσω· απ' τους φτωχούς δεν έχεις, ακόμη κι αν το θέλουνε, βοήθεια. Έε· δε θα 'ρθεί ένας θυρωρός στην πόρτα να πει στο νοικοκύρη τα δεινά μου;	495
ΓΕΡΟΝΤΙΣΣΑ Ποιος είναι κει όξω; Φύγε, γιατί στέκεις στη θύρα; Θα ενοχλήσεις τους αφέντες Θα σε σκοτώσουν, Έλληνας αν είσαι. Κανέναν δεν αφήνουν εδώ νά 'ρθει.	500
MEN. Σωστά μιλάς, γριούλα, να, σ' ακούω· όμως κι εσύ μαλάκωσε λιγάκι.	500
ΓΕΡ. Φεύγα· δουλειά μου να εμποδίζω, ξένε, τους Έλληνες το σπίτι όταν ζυγώνουν.	
MEN. Μη σπρώχνεις ντε, το χέρι μη μου σφίγγεις. ΓΕΡ. Εσύ θα φταις, στο λέω, αν δε μ' ακούσεις.	505
MEN. Πήγαινε μέσα, πες στ' αφεντικά σου.	505
ΓΕΡ. Κακό για σένα, αν μάθουνε πως ήρθες. MEN. Τους ναυαγούς κανείς δεν τους πειράζει. ΓΕΡ. Κάποιο άλλο σπίτι τότες άντε να 'βρεις. MEN. Δε φεύγω, θα μπω μέσα, να μ' αφήσεις. ΓΕΡ. Ενόχληση έχεις γίνει, θα σε διώξουν. [...]	510

Μα τώρα φύγε. Κάτι στο παλάτι
 συμβαίνει που μας έχει αναστατώσει.
 Ήρθες σε δύσκολη στιγμή. Ο αφέντης
 αν σ' έβρει εδώ, το θάνατο θα λάβεις
 για δώρο της φιλοξενίας. Έχω
 στους Έλληνες αγάπη, ωστόσο σου είπα
 λόγια πικρά, γιατί τονε φοβάμαι.

535

541

1. Να γράψετε αν είναι **ορθή (Ο)** ή **λανθασμένη (Λ)** καθεμιά από τις ακόλουθες προτάσεις, σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα.

(α) Ο Μενέλαος εύχεται να μην είχε γεννηθεί ο πατέρας του, άρα και ο ίδιος.	
(β) Ο Μενέλαος γνωρίζει ότι βρίσκεται στην Αίγυπτο.	
(γ) Τα ρούχα του Μενελάου είναι βασιλικά στη σκηνή αυτή.	
(δ) Ο Μενέλαος εμφανίζεται ως φιλέταιρος, δηλαδή ενδιαφέρεται για τους συντρόφους του, οι οποίοι έχουν μείνει χωρίς τροφή.	
(ε) Η Γερόντισσα επιτρέπει στον Μενέλαο να εισέλθει στο παλάτι του Θεοκλύμενου.	

(μονάδες 10)

2. Με βάση το απόσπασμα που έχει δοθεί, να γράψετε **δύο (2) λόγους** για τους οποίους ο Μενέλαος θεωρείται τραγικό πρόσωπο. Να τεκμηριώσετε **τον κάθε λόγο με ένα (1) στοιχείο** από το απόσπασμα.

(μονάδες 10)

